

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2006/07:3

Stenografiska
uppteckningar
2006/07:3

Torsdagen den 19 oktober

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

**Information och samråd inför informellt möte med Europeiska rådet
den 20 oktober 2006**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsministern med medarbetare välkomna. Det är ju första gången du är här i EU-nämnden i din nya roll, och vi i EU-nämnden ser fram emot ett gott och givande samarbete med dig och dina medarbetare, statssekreterare Nicola Clase i Statsrådsberedningen och vår EU-ambassadör Sven-Olof Petersson, som är välkänd i EU-nämndskretsar sedan många år tillbaka.

Mötet kommer att tillgå så att statsministern inleder, och sedan ger vi partiernas företrädare ordet i den ordning som är vedertagen i riksdagen, nämligen den ordning som väljarna har bestämt, alltså partiernas storleksordning. Jag tänkte att vi ger tre eller fyra frågare chansen att göra sina inlägg, och sedan får statsministern svara efter tre eller fyra frågeinlägg.

Därmed ger jag ordet till statsministern.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr ordförande! Ny- och omvalda ledamöter av riksdagens EU-nämnd! Finlands statsminister Matti Vanhanen har kallat till informellt möte med Europeiska rådet i Lahtis i morgon den 20 oktober. Jag ser fram emot detta som ett första tillfälle att träffa mina kolleger i Europeiska unionen.

Mötet i Lahtis kan ses som en fortsättning på det arbete som för ett år sedan inleddes med det informella mötet i Hampton Court. Då identifierades ett antal områden av stor betydelse för Europas invånare, och ett vidareutvecklat konkret samarbete bedöms som särskilt angeläget. Det handlar om energipolitiken, forskning, innovation, migration, Europas åldrande befolkning och EU:s roll i världen. Det var de teman som då lyftes fram.

Det finska ordförandeskapet har föreslagit att vi i Lahtis ska fokusera dels på energipolitikens externa dimension, dels på åtgärder för att främja innovation som medel för att stärka Europas konkurrenskraft. Migrationskrisen i Medelhavsområdet kommer också kort att behandlas.

Då som nu ska inga formella beslut fattas och inga slutsatser antas. Inte desto mindre är det flera för Sverige och Europa viktiga teman som berörs. Att på detta sätt kunna lyfta upp frågor till en förutsättningslös och förtroelig diskussion tror jag att vi har skäl att bejaka. Det ger möjligheter att beröra olika områden utan det omedelbara beslutsfattandets risk för politiska låsningar. Därmed läggs en grund för att framöver kunna nå viktiga beslut med stor bäring på Europasamarbetet, något som behövs för att stärka EU:s roll och legitimitet.

Min avsikt i dag är inte att leverera några färdiga svar på mötets alla frågor. Snarare skulle jag vilja reflektera något över vad som står på agendan och hoppas därmed öppna för en dialog där vi gemensamt bryter de olika frågeställningarna oss emellan.

Både energipolitiken och innovationspolitiken är viktiga för Sverige och Europa. De hör tätt samman med våra möjligheter till tillväxt, våra ambitioner att ligga i framkant när det kommer till utbildning och forskning samt inte minst arbetet för miljömässigt hållbar utveckling. Det är frågor av lokal och nationell men också global karaktär.

Låt oss inleda med energipolitiken. I en bredare kontext finns här tre uppgifter som regeringen lyft fram som angelägna. För det första är en uppgift att säkra tillgången på energi i vår del av världen. För att vår industri ska fortsätta att vara konkurrenskraftig krävs god tillgång till energi till internationellt konkurrenskraftiga priser. Det förutsätter stabila spelregler som möjliggör långsiktiga investeringar. Det är också viktigt att säkerställa goda konkurrensförhållanden på energimarknaderna.

För det andra behövs en strävan att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökade utsläpp av växthusgaser. Det handlar om att bejaka satsningar på förnybara energislag och energieffektivisering där både enskilda och företag som tar miljöansvar ska kunna räkna med politikens stöd. En annan del i detta arbete är naturligtvis att utvidga handeln med utsläppsätter inom EU. Det är min avsikt att under mötet i Lahtis stödja förslag om att klimatfrågan ska vara en av huvudfrågorna på EU:s dagordning för globalt samarbete. Det är bara i ett globalt sammanhang och med EU som en central och drivande aktör som vi kan få till stånd början på en lösning av denna ödesfråga.

För det tredje är det angeläget att EU uppträder på ett samordnat sätt i sina energirelationer med tredje part. Det handlar inte minst om hur vi hanterar energipolitiken i relationen till länder i vår närhet. För att underlätta information i olika krissituationer på energiområdet föreslår ordförandeskapet och kommissionen att medlemsstaterna upprättar ett nätverk av så kallade energikorrespondenter. Ett sådant nätverk skulle kunna förbereda underlag för åtgärder och beslut vid energikriser. Det skulle också kunna göra analyser och bedömningar, och nätverket skulle därmed kunna tjäna som ett system för tidig varning. Nätverket skulle bestå av energiexperter från medlemsstaterna. Det är ett förslag som jag anser att vi från svensk sida bör stödja.

EU:s kopplingar till Ryssland står här helt naturligt i förgrunden och kommer att få särskild tyngd i Lahtis, inte minst då president Putin deltar vid den avslutande middagen. Många EU-länder är starkt beroende av Ryssland för sin energiförsörjning. Ungefär en fjärdedel av EU:s gas- och oljeimport kommer därifrån. Gaskrisen mellan Ryssland och Ukraina förra vintern fungerade därtill som en väckarklocka för många. Behovet

av diversifieringar är uppenbart, dels för att undvika alltför stort beroende av en leverantör, dels för att långsiktigt minska behovet av fossilt bränsle, som till allra största delen måste importeras.

Detta gör att målmedvetna och uthålliga satsningar på förnybar energi är nödvändiga. Krafttag krävs också för att öka energieffektiviteten. Detta ska vi driva både internt inom EU och gentemot våra externa partner. Bättre intern hushållning med energi i Ryssland kan vi se inte minst som en förutsättning för att landets externa leveransåtaganden långsiktigt ska kunna upprätthållas.

Vi måste också med bestämdhet hävda principerna för EU:s inre marknad på energiområdet. Den marknadsöppning som skett inom EU har varit en riktig satsning, men den behöver fullföljas. Tidigare statliga energimonopol får inte, som nu på sina håll är fallet, ersättas av andra sorters monopolliknande förhållanden. Detta kräver en rad åtgärder, särskilt inom konkurrenspolitiken och när det gäller den europeiska infrastrukturen för energi. EU bör också verka för att sunda marknadsprinciper tillämpas av våra externa energipartner.

Med detta kommer vi åter in på Ryssland och landets anspråk på att få mer direkt tillträde till den europeiska marknaden. Låt oss vara öppna för det, men låt oss också vara tydliga med att det måste förutsätta en ömsesidig respekt för marknadsmässiga spelregler och ett stabilt, förutsägbart regelverk för konkurrens, investeringar och tillgång till infrastruktur. För att uppnå resultat och en långsiktigt stabil energirelation med Ryssland vill jag verkligen betona det centrala i att EU förmår uppträda på ett mer samordnat sätt än hittills. EU bör sträva efter att ingå en bred och bindande energiöverenskommelse med Ryssland. Det ter sig naturligt att detta åstadkoms inom ramen för det ramavtal för samarbete mellan EU och Ryssland som är tänkt att ersätta det nuvarande partnerskaps- och samarbetsavtalet.

Det andra temat i Lahtis, innovation som medel för ökad konkurrenskraft, är även det oerhört angeläget. Den globala konkurrensen har hårdnat och gäller inte längre bara produktion av varor utan också förmågan att utveckla högteknologi i nära samverkan mellan forskning och näringsliv. Innovationsklimatet liksom villkoren för utbildning och forskning är något som även är en av regeringens stora prioriteringar.

Från svensk håll har vi ofta betonat att vårt land ligger i framkant inom detta område. Det är till stor del också sant. Vår forskning håller i många stycken världsklass. Vi har många stora företag som har vuxit fram i nära koppling till forskningen inom inte minst teknik och medicin. Men det är inte en position vi kan ta för given. Under senare år har vi sett hur de statliga resurserna till lärosätenas forskning och forskarutbildning har urholkats. Sett i ett längre perspektiv kan konstateras att svensk forsknings världsledande position har försämrats under en 15-årsperiod. Vi vet också att vårt skolsystem har många brister som behöver rättas till. Det handlar inte minst om brister i kvalitet och uppföljning som gör att många inte ges tillräckliga kunskaper att lägga till grund för sina framtida liv, något som i sin tur stänger dörren till högre studier och därmed urholkar vår roll som kunskapsnation. Sverige har en hemläxa att göra i det vi ser som EU:s stora utmaning.

De satsningar och den politik regeringen har öppnat för inom skolområdet blir ett första viktigt steg för att förstärka svensk utbildning. Där-

med kan vi ge våra barn och unga kunskaper för att möta en globaliserad värld med hårdnande krav men också stora möjligheter. En bra grundskola öppnar vägar till fortsatta studier, till högskolor, till universitet och till forskning – just det Sverige behöver för att kunna hävda sig i konkurrensen med omvärlden. Regeringen har även öppnat för en rad insatser för att stärka både statens anslag till forskningen och tillgången till privat riskkapital, vilket också är viktiga byggstenar i ambitionen att stärka Sveriges innovationsklimat. I årets budgetproposition föreslås satsningar som innebär att forskningsanslagen kommer att ligga 900 miljoner kronor över tidigare föreslagna nivåer. Vi har också öppnat för att ytterligare satsningar kan komma att följa. Till detta kommer att regeringen under mandatperioden planerar att avskaffa den så kallade högskoleomsen, vilket i praktiken innebär ytterligare 350 miljoner kronor till svensk forskning.

För att förbättra tillgången till riskkapital genomförs också en rad andra åtgärder. Förmögenhetsskatten halveras för att senare avskaffas. Tillsammans med regelförenklningar, skattelättnader för företagande och öppningar för entreprenörskap inom välfärdssektorn bidrar det till att göra Sverige mer attraktivt för både investeringar, nyföretagande och innovationssatsningar. Parallellt med Sveriges strävan att förstärka sina positioner inom innovationsområdet behövs ett EU som tar sig an dessa frågor. Vi behöver gemensamt inom unionen utveckla en samsyn om hur vi arbetar med att förstärka vår världsdelens forskningsklimat och konkurrenskraft. Vi kan därför välkomna ämnet för detta toppmöte och att kommissionen nu gör den europeiska konkurrenskraften till ett centralt ämne för det fortsatta samarbetet.

En viktig första förutsättning för att innovationer snabbt ska nå marknaden är förbättrade villkor för framför allt mindre, nyskapande företag. Bättre tillgång till riskkapital är som nämnt en viktig del i detta.

Andra delar i detta arbete är att stödja vägen från tanke via forskning till möjlig kommersialisering. I dag ser vi hur många goda innovationer och forskningsresultat går Europa förbi för att bli företag eller produkter i andra delar av världen. Det är en utveckling som skadar våra tillväxtförutsättningar och slår undan nya arbetstillfällen. Att stödja innovationer och forskning är bara en del i arbetet. Minst lika viktigt är att resultaten kan tas i bruk och resultera i kommersiella nyttigheter och tjänster. Det räcker med andra ord inte att trygga finansieringsbehoven. Upphovsrätten måste tydliggöras, standardiseringen fungera effektivt och samarbetet mellan forskarvärlden och företagsvärlden bli bättre.

Det är därför mycket positivt att vi i Lahtis särskilt ska diskutera behovet av ett effektivt europeiskt patentskydd, europeiska samverkansprojekt inom prioriterade teknikområden samt förslaget om ett europeiskt teknologiskt institut. Ett Europapatent har förhandlats i många år, men har hittills stupat på frågan om hur många språk ett patent ska behöva översättas till. I avvaktan på en överenskommelse föreslår kommissionen inrättandet av en patentdomstol inom EU, baserad på befintlig patentlagstiftning. Detta initiativ bör välkomnas samtidigt som vi inte får släppa taget i den större frågan. Vi behöver ett kostnadseffektivt europeiskt patent av hög kvalitet.

Svenska företag har stort intresse av många av de högteknologiska samarbetsprojekt som drivs inom EU. Kommissionen vill vidareutveckla

dessa projekt till konkreta marknadsinriktade satsningar med såväl privat kapital som bidrag från EU och medlemsländerna, så kallade *joint technology initiatives*. En tanke i denna riktning är förslaget om ett europeiskt teknologiskt institut, EIT, som nu antagits av kommissionen. Syftet med detta initiativ är gott. Trots att ett omfattande samarbete redan finns mellan europeiska universitet och mellan forskarvärlden och näringslivet är Europas utvecklingsresurser alltför splittrade i ljuset av den internationella konkurrensen. Det är dock viktigt att ett institut av detta slag byggs upp som ett nätverk med stor frihet för de deltagande institutionerna. Finansieringen måste också klarläggas på ett tillfredsställande sätt. Vi vet till exempel ännu inte vilket stöd som realistiskt kan förväntas från näringslivet. På längre sikt bör vi därför öppna för att EU-medel ska kunna frigöras genom reformer i EU:s budget.

Låt mig avslutningsvis ta upp några andra frågor av tyngd som kommer att beröras i Lahtis, frågor som Sverige har alla skäl att följa och konstruktivt bidra till att söka lösningar på. En av dessa rör den bekymmersamma situationen vid Medelhavet med stora mängder människor som tar sig från Afrika till framför allt Spanien. Migrationsströmmarna till Europa kräver ett utvecklat samarbete och självfallet solidaritet. Samtidigt som gränskontroll är ett nationellt ansvar berör de här frågorna alla medlemsländer. Ökat samarbete krävs, inte minst för att hantera de humanitära problemen men också för att långsiktigt möta migrationens orsaker.

Som alltid när Europeiska rådet träffas står även de internationella frågorna på dagordningen. Den dramatiska krisen i Sudan kommer att belysas. Det är en kris som riskerar att ytterligare förvärras och kräver ett förstärkt engagemang från EU och det internationella samfundet generellt. Sannolikt kommer också den akuta krisen i relationerna mellan Ryssland och Georgien att komma upp. Rysslands agerande bidrar där onekligen till att öka spänningen i en redan laddad situation. Agerandet mot oskyldiga georgier i Ryssland överskrider vida vad som kan accepteras.

I alla de delar jag nu tagit upp har EU en viktig roll att fylla. Samarbetet behövs för att söka lösningar i frågor som miljö- och energipolitiken för att klara jobben och välfärden i den nya globala konkurrensen och för att bemästra problem som den yttre och inre säkerheten.

Med mig till er i dag och med mig till Lahtis har jag vad regeringen slog fast i sin regeringsförklaring, att regeringen kommer att bedriva en aktiv och konstruktiv EU-politik. En utgångspunkt kommer att vara att söka bredast möjliga stöd i riksdagen för Sveriges ståndpunkter. God parlamentarisk förankring är en styrka vid förhandlingsbordet.

Slutligen vill jag ta upp frågan om Europaparlamentets säte. Jag har fått ett brev av de svenska socialdemokraterna i Europaparlamentet. De uttrycker i brevet önskemål om att jag ska ta upp frågan om Europaparlamentets säte vid det informella toppmötet i Lahtis. Dagens ordning är knappast resurseffektiv, och det vore väl rimligt att denna ordning på sikt ändrades. Vi ska dock vara medvetna om att den här ordningen bottnar i en gammal överenskommelse mellan Tyskland och Frankrike. För att ändra på denna ordning krävs en fördragsändring, som i sin tur förutsätter enhällighet bland EU:s samtliga medlemsstater. Någon sådan enhällighet finns inte i dag, och därmed saknas förutsättningar att driva frågan.

Därmed är jag beredd att ta del av nämndens synpunkter och svara på frågor.

Anf. 3 SONIA KARLSSON (s):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för informationen.

Det ska, som statsministern sade, vara en förutsättningslös och förtroelig diskussion. Jag skulle särskilt vilja ta upp diskussionen om innovationer och vad som konkret ska diskuteras. Jag förstod att statsministern bland annat tänkte presentera hela den svenska budgeten, men jag skulle vilja att statsministern särskilt tar upp några mera specifika saker vid det här mötet.

Vi har från svensk sida ställt oss lite skeptiska till det teknologiska institutet. Nu sade statsministern att det var ett gott förslag och ett gott initiativ. Men jag vill ändå ha det lite mera utvecklat eftersom vi tidigare har varit något skeptiska.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Det är tre punkter jag vill föra fram.

Det ena är något som i formell mening kanske inte så mycket hör till toppmötet, men det blir en middag med presidenten Putin. Där finns det anledning att förutom relationerna Ryssland–Georgien, som statsministern framhöll, också ta upp mordet på Anna Politkovskaja, det vill säga den demokratiska situationen i Ryssland. Ryssland är ett europeiskt land, och det finns anledning för oss européer att vara tydliga oss emellan i kravet på mänskliga rättigheter och demokrati. Det här handlar om en händelse som har chockerat oss alla.

Det andra är att understryka det statsministern sade om Europapatent. Ska vi förstärka innovationskraften ska vi se till att det vi hållit på med i decennier också kommer i mål. Vi kan inte bara prata och prata utan måste komma till resultat.

Slutligen när det gäller innovation finns det en sak som jag själv upplevt som ett stort bekymmer, och det är EU-protektionism. Vi talar om innovation, men samtidigt har vi en protektionism från EU gentemot omvärlden, tullar och skydd av olika slag. Vi har också fortfarande mellan länder inom EU drag av protektionism. Det är somliga medlemsländer som i varierande utsträckning inte följer spelreglerna, fuskar i patensen, skulle man kunna säga, i det som vi gemensamt har kommit överens om. Men också på hemmaplan har vi skydd för till exempel tjänsteproduktion i olika fall genom offentliga eller privata monopol. Jag tror att det måste tjas om vikten av att bekämpa protektionism på alla nivåer.

Anf. 5 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr ordförande! Ryssland är ett stort land i Europa men ligger utanför EU. Järnridåns och Sovjetkommunismens fall har öppnat för demokratisering, men med stora svårigheter. Stormaktsarvet hörs nu alltmer i mycket oroande och oacceptabla uttalanden och handlingar mot Georgien. Demokrati och yttrandefrihet i Ryssland är utsatta för påfrestningar genom alltmer enhetliga medier, genom en alltmer speciell partistruktur. Ett antal journalister har mördats.

För säkerhet och utveckling i Europa är det avgörande viktigt med ett demokratiskt Ryssland och med goda relationer mellan EU och Ryssland. Därför är det mycket viktigt när EU:s statsministrar nu träffar Rysslands president att man tydligt markerar sin starka oro över utvecklingen. Jag gläder mig åt statsministerns tydliga markering i sin inledning, men jag skulle vilja att statsministern lite djupare går in på Sveriges ansvar att som granne till Ryssland – Georgien är också ett litet land söder om Ryssland – med kraft driva den här frågan.

Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr ordförande! Jag har ännu inte varit på något av dessa toppmöten, men det har sports mig att man får ungefär en till två minuters talartid. Att på den korta tiden få med hela budgeten bedömer jag som något svårt, Sonia Karlsson. Men den mycket berättigade frågan var vad diskussionen kommer att innehålla.

Det har från Finlands sida varit väldigt prioriterat att få prata om innovationssystem och allt vad det innebär i form av både regelsystem, skattefinansierade insatser och den blandning som innovationssystem alltid innehåller, alltså strävan efter kommersialisering och välfungerande fortsättning inom ramen för vår marknadsekonomi.

I de diskussioner som kommer att vara kommer det att handla mycket om patent. Det kommer att handla om dessa så kallade teknikplattformar som diskuteras. Man ger en sorts initiativrätt till olika aktörer på olika marknader att utveckla så kallade teknikplattformar som sedan kan leda vidare till den här typen av diskussioner om hur man ska samverka kring innovationsutveckling.

Det tredje handlar om detta institut, och jag vill bara vidgå att jag känner till att den svenska positionen sedan tidigare inför det som först beskrevs som mycket stort och omfattande var att känna tveksamhet. Det är svårt att kommendera fram världsledande forskningskvalitet. Det finns på många håll redan god kunskap runtom i Europa. Då användes den här fraseringen av ett mera närverksbaserat tänkande.

Vår uppfattning, utifrån den rapportering vi har fått när ärendet har processats mot slutet inför toppmötet, är att kommissionen har gått väldigt mycket av synpunkterna tillmötes. Det gör att vi nu mer talar om ett institut baserat på de förutsättningar som vi såg framför oss som en svensk position. Det är inte bara vi som har framfört detta, utan det är en lång rad länder som har haft den typen av invändning.

Samtidigt ska väl sägas att exakt hur omfattande och vilka resurser detta kommer att handla om är inte alldeles tydligt. Men att det inte är det som vi i en ganska bred samsyn har uttryckt viss skepsis mot tycker jag mig ha underlag för att säga.

Sedan när det gäller Göran Lennmarkers och Staffan Danielssons frågor vill jag fästa er uppmärksamhet på att Gaerc, utrikesministerrådet, var samlat och kunde enas bakom en text som jag tycker är mycket tydlig just i synen på Ryssland. Man säger: *The Council reiterates the European Union's great concern at the recent escalation of tension in Georgia–Russian Federation relations*. Det är en mycket tydlig markering av *great concern* i det som nu har varit.

Jag tror att nämnden vid flera tillfällen har hört att en utgångspunkt i bemötandet av Ryssland som inte minst Sverige och för den delen många

små medlemsländer har framfört är att vi borde söka oss bort från en strävan att bilateralt se länder ofta i storleksordning och tala med Ryssland till att försöka få mer av ett samfällt agerande. Därför tyckte jag att det var viktigt att betona denna text. Det är faktiskt 25 medlemsstater som står bakom en markering, och det är mycket viktigt. Det kommer naturligtvis att präglade hur vi ska betrakta middagen med Putin i morgon kväll.

Jag var själv, som nämnden kanske noterat, i Finland i söndags och träffade ordföranden Matti Vanhanen och är övertygad om att den lösning han kommer att försöka föra fram är att han gör en hel del av dessa markeringar som många av oss tycker är nödvändiga i sin öppning på den middagen. Det finns säkert anledning att bara vidgå att det är riktigt att det görs markeringar av det slaget. Men sedan bör syftet med middagen ses med utgångspunkt i de energipolitiska övervägandena, som trots allt är middagens själva målsättning. Där finns det mycket att säga.

Det är väl det jag kan säga om diskussionen och hur den ska hanteras kring de frågor som nämndes här.

Anf. 7 CARL B HAMILTON (fp):

Herr ordförande! Mycket välkommen, herr statsministern, till EU-nämnden med i bagaget havandes regeringsdeklarationens ord om att Sverige ska vara en tydlig och klar del av Europas kärna. Det känns befriande att ha den texten i en regeringsförklaring.

Jag tycker också att det är väldigt viktigt, som statsministern just sade och som kan understrykas, att vi som är små och medelstora länder i Europa har ett väldigt starkt intresse av att EU har så många gemensamma hållningar som möjligt gentemot Ryssland och att uppgörelser inte sker över huvudet på de små och medelstora länderna och direkt mellan stora europeiska länderna. Historien förskräcker om inte annat.

Min fråga gäller egentligen mera energiområdet. Statsministern sade att, som vi alla känner till, vi i Europa importerar från Ryssland, ryssarna behöver vår teknologi, vår kunskap och våra pengar. Så där ser handels-situationen ut. Det är så att säga en *win-win*-situation för båda parter om det fungerar. Vi är i Sverige ganska gynnade, för vi är inte beroende av rysk gas, så vi riskerar inte den beroendesituation som många i Europeiska unionen är mycket bekymrade över.

Utrikespolitik formas oftast i de konkreta ställningstagandena i tillspetsade situationer. Vi har inte någon tillspetsad situation, men vi har ändå en ganska konkret fråga i vårt eget närområde, nämligen planerna på en naturgasledning från Finska viken ned till Greifswald i Tyskland som kommer att gå nära Gotland. Där är min mening att det hade varit mycket bättre om den här ledningen hade gått över land, genom Baltikum och Polen. Det är också vad de länderna skulle vilja. I stället får vi nu kanske miljöproblem och säkerhetspolitiska problem om den här ledningen ska gå på botten av Östersjön.

Min fråga är till statsministern hur han ser på att Sveriges position skulle vara att förorda att den här ledningen går över land. Hur ser statsministern allmänt på frågan om naturgasledning?

Anf. 8 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Jag vill också tacka för kloka och väl avvägda synpunkter på den agenda som är aktuell för det här mötet.

Jag inleder med en fråga som handlar om innovationsdelen. Den situation som många svenska företag och för den delen också europeiska företag är inne i är att det kluster som man ingår i inte längre är särskilt geografiskt närhetspräglad, utan globaliseringen och uppfinningsrikedomen är lika framträdande i Indien, Kina och Sydamerika som i Ruhrområdet och Södertälje.

Hur ska vi i det fortsatta arbetet, menar statsministern, med innovationsfrågorna inom EU göra för att inte missa den aspekt av globalisering som finns här och där svenska företag ju har sina kanske främsta relationer med USA eller kommer att få med Kina eller Indien, eller var det nu kan vara, så att man inte får ett för snävt perspektiv som kanske begränsar EU:s möjligheter inom den här sektorn?

Anf. 9 JACOB JOHNSON (v):

Jag tänkte uppta några frågeställningar inom energiområdet. Några av dem är redan berörda, och jag tänker framför allt på frågan om en eventuell naturgasledning från Ryssland via Östersjön till Tyskland. Men rent allmänt skulle jag vilja be statsministern lite utveckla den fråga som ställs i det så kallade herdabrevet om hur statsministern ser på vilka principer som ska vägleda EU:s energirelationer med Ryssland.

Denna diskussion sker mot bakgrund av kommissionens grönbok om energi. I denna grönbok pekas kärnenergi ut som ett alternativ för att komma till rätta med EU:s energibehov. Där föreslås också att EU-ländernas energipolitik ska styras centralt från EU. Detta skulle kunna medföra att EU kan ställa krav på uranbrytning i Sverige. Jag skulle vilja höra statsministerns syn på detta.

Anf. 10 ULF HOLM (mp):

Herr ordförande! Tack så mycket, statsministern, för din föredragning. Vi i EU-nämnden är väl medvetna om att det inte är så många minuter som man får till sitt förfogande på dessa EU-toppmöten. Men desto mer händer i korridorerna. Jag vill att du då ska framföra två saker.

Jag tycker att det var en väldigt bra inledning då du lyfte fram klimatfrågorna väldigt högt. Däremot saknar jag något konkret. Du var väldigt konkret när det gäller förmögenhetsskatt och så vidare. Men när det gäller klimatmålen var det ingenting konkret som lyftes fram. Och om det blir en diskussion om energipolitiken, vilket det blir, är frågan: Hur ska man uppnå Kyotoprotokollets mål om minskade klimatutsläpp och samtidigt säga ja till en gasledning? Och i så fall: Kommer Sverige att behöva introducera naturgas i stor utsträckning? Det är en helt omöjlig uppgift om vi ska klara de globala miljömål som vi har satt upp och inte minst de miljömål som EU självt har satt upp.

Jag tror därför att det är väldigt bra om statsministern när det gäller den nordliga dimensionen säger ett klart nej, att vi inte kan ha en gasledning, och i stället mer lyfter fram de förnybara energikällorna.

Vi har från EU-kommissionen fått en extern politik som gynnar Europas energiintressen. Där handlar det mycket om att man ska förstärka produktions- och exportkapaciteten. Men när det gäller förnybara

energikällor står det bara att sådana ska uppmuntras. I EU-sammanhang är det väldigt viktigt vilka ord som man använder, och då måste väl förnybara energikällor med på något sätt?

Jag tror att det är väldigt viktigt att du lyfter fram att man faktiskt ska förstärka de förnybara energikällorna, inte minst när det gäller länder utanför EU men också i EU och i Sverige och att man ser ett stort sammanhang. Det tycker jag är väldigt viktigt att du gör klart på detta möte.

Sedan skulle jag vilja ta upp frågan om EU-parlamentets säte. Jag är fullt medveten om att det krävs enhällighet och att det i dag kan vara svårt att få ett beslut från ett toppmöte om detta. Men det viktiga är att fortsätta att diskutera detta och lyfta fram det orimliga i detta. Nu har du fått en EU-minister som är väl insatt i frågan och som en gång har drivit en god kampanj i detta syfte. Jag tror därför att det är bra att du i korridorsnacket tar upp det orimliga i detta. Väldigt många medborgare i Europa tycker att det är stötande att det slängs ut pengar på detta, och vi kanske kan få en förändring av detta om några år, och det tror jag är gott.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Enligt nu gällande fördrag är energiområdet inte ett gemensamt område för gemenskapen. Därmed kan man säga att det indirekt får en påverkan genom att energi blir en handelsvara eller att det som sagt var har miljöpåverkan.

När man går igenom dokumenten märker man att det blir, vilket inte minst Sverige ofta har framfört, en mix och att det nu börjar göras anspråk på ett gemensamt agerande, men det är också det som förblir en nationell vilja, att själv ansvara för sin egen mix när det gäller energisammansättning.

Det illustreras inte minst av en del av inläggen här att vi inte vill bli påförda till exempel en naturgasintroduktion efter beslut av någon annan. Vi vill själva fatta våra egna beslut om detta.

Vi kan också notera att den alliansöverenskommelse som slöts i juni och som det också refereras till i regeringsförklaringen också är väldigt lik den tidigare breda energiöverenskommelse som alltså inte öppnar för en stor naturgasintroduktion i Sverige av det enkla skälet att vi tycker oss se andra och bättre möjligheter att basera en egen energiförsörjning.

Dock är utgångspunkten, och det var därför jag nämnde att det är viktigt att minnas det när det gäller denna middag, precis den som Carl B Hamilton refererade, alltså att det är två parter som behöver varandra och att vi bör ha den attityden att det här bör byggas upp en marknadsbaserad institutionsuppbyggd förutsättning för energiöverföring och energihandel som är välfungerande och som står fri från partipolitik och en vilja att politiskt göra olika typer av markeringar om så är möjligt eftersom det har varit en av utgångspunkterna för diskussionen. Det är bra för Ryssland därför att det ger Ryssland stabila förutsättningar att få sälja av sitt stora olje- och gasinnehav. Det är också bra för övriga delar av Europa där vi ser ett stort behov.

I detta sammanhang har frågan om denna naturgasledning kommit upp. Då vill jag bara säga följande: Dels förutsätter jag inte att det blir en stor fråga på detta toppmöte, dels finns det ingen konkret förfrågan framställd gentemot Sverige att reagera på. Om det sker ska det, vilket jag vet

har varit ett tidigare besked, prövas i enlighet med svensk lagstiftning. Inte minst miljöhänsyn är då naturligtvis viktiga.

Vår signal har inte varit att nu säga att vi är öppna för en naturgasintroduktion. Tvärtom har vi sagt att vi gärna ser att vi utvecklar alternativ som sätter press på användningen av fossila bränslen.

Kluster är ett populärt begrepp för att ibland försöka beskriva just koncentration av olika former av kunnande som nära varandra ofta lägger grund för god framväxt av nya idéer, tänkande och företag och kommersialisering av olika idéer av olika slag.

Här finns det länder som önskar att vi också ska ha en klusterdiskussion eller att det ska komma initiativ i klusterhänseende på EU-nivå. Tanken är att ett sådant klusterinitiativ ska tas och presenteras inför EU och att det ska föras en diskussion om en sådan policy och till och med kanske ett klustermanagement enligt de uppgifter som jag har hösten 2007.

Detta är alltså, som så mycket annat, någonting som man gärna vill diskutera och föra vidare inom Europeiska unionen.

När det gäller klimatfrågan förutsätts Storbritanniens premiärminister Tony Blair säga något om denna på Lahtistoppmötet. Denna fråga har fått väldigt lite utrymme i programmet. Jag skulle vilja säga att det handlar mer om att markera klimatfrågans betydelse snarare än att föra en utförlig diskussion om vare sig klimatmål eller någon annan del som handlar om hur det sedan ska kunna följas upp.

Självklart ska vi fortsätta att ha vår diskussion. Vi har gällande klimatmål som löper ytterligare några år, och vi har själva markerat att vi vill återkomma med mer långsiktiga klimatmål efter beredning.

Jag tror att det var svar på frågorna.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Då går vi in på den andra omgången.

Anf. 13 URBAN AHLIN (s):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för en god information om detta informella toppmöte i Lahtis.

Den borgerliga alliansen gick till val på att vi skulle ha en mer aktiv utrikespolitik och att vi skulle ha en mer realistisk Rysslandspolitik och dessutom vara en starkare röst för mänskliga rättigheter och demokrati.

Jag tror faktiskt att det finns en majoritet runt detta bord i EU-nämnden för detta eftersom Göran Lennmarker har påtalat just mordet på Anna Politkovskaja, och Staffan Danielsson var inne på samma frågor om utvecklingen i Ryssland.

Men jag oroas lite grann av statsministerns information om själva middagen. Detta handlar egentligen bara om energi. Vi ska nu diskutera hur vi kan få ett marknadsbaserat system mellan Europa och Ryssland som baseras på en köp-sälj-relation. Du säger själv att utgångspunkten tas i detta. Dessutom handlar det om att vi behöver deras gas från ett europeiskt perspektiv och att de är intresserade av att sälja.

Så enkelt är det inte. Värderingarna av mänskliga rättigheter och demokrati har en roll att spela i detta. Hur tänker jag då? Jo, det är självklart på det sättet att om vi vill öppna våra marknader för ryska gasintressen, så måste de öppna sina marknader. Men hur trovärdiga är dessa

2006/07:3

19 oktober

marknader om det inte finns demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland? Vi har redan sett att en hel del av statsministerns kolleger har blivit uppmärksammade på att Ryssland har dragit tillbaka olika miljötillstånd och så vidare vid bland annat Sjtokmanfältet. Jag tror att det finns en del andra europeiska ledare som är lite bekymrade.

Därför tycker jag att det är väsentligt att vi från EU-nämnden ger dig ett budskap här. Du har en chans på detta möte att faktiskt inta en position som många andra inte har beroende på att Sverige inte har det direkta beroendet av rysk energi för vår energiförsörjning. Vi behöver inte ha detta med oss när vi går in i diskussioner med Putin.

Jag tycker att det är väsentligt att du påtalar att vi är oroliga över den demokratiska utvecklingen och på något sätt ändå lyfter fram namnet Anna Politkovskaja eftersom det ändå finns en oroväckande tendens som har direkt implikationer på EU:s beredvillighet att öppna våra marknader. Vi kan nämligen inte lita på ett rättssystem i Ryssland som ser ut på det detta sätt. Ryssland måste förstå att de kan integreras djupare med oss om de delar våra värderingar.

Jag tycker alltså att det är väsentligt att vi sänder signalen att det på middagen inte bara talas om att köpa och sälja utan att det också måste finnas ett värderingsbaserat utbyte med Ryssland.

Jag vill också påminna om Carl B Hamiltons rapport om gasledning som han presenterade i valrörelsen. Herr statsminister! Du kommer inte att få ett bättre tillfälle att inför Putin tala just om miljökonsekvenserna av denna gasledning. Du kommer att sitta med ett antal andra statsministrar som är djupt engagerade i detta projekt. Det är inte bara rysk-tyskt. Det handlar om Holland och Storbritannien också. Här finns alltså chansen att lyfta fram slutsatserna från förra toppmötet när det handlar om att det måste göras en omfattande miljöprövning av alla sådana stora infrastrukturprojekt inom energisektorn. Det minsta vi kan kräva är att det kommer fram i diskussioner med Putin.

Kopplingen mellan värdering, marknadstillträde och gasledning måste alltså lyftas fram vid dessa samtal.

Anf. 14 ANNA KINBERG BATRA (m):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för en intressant föredragning. Jag skulle vilja följa upp avsnittet om migration. Där berörde statsministern krisen vid Medelhavet och nämnde att det finns förslag till ökat samarbete på migrationsområdet. När jag läser inbjudan ser jag att den spanske premiärministern ska tala en stund om detta i slutet av lunchen. Det handlar väl kanske om en minut eller två. Och i talet som ordförandeskapets Europaminister höll i Europaparlamentet läste jag att ordförandeskapet förbereder beslutsförslag om ökat samarbete om både illegal och legal migration till toppmötet i december.

Mot den bakgrunden är jag naturligtvis nyfiken på om det finns något mer konkret att säga om vad statsministern förväntar sig från sin spanske kollega i morgon, och om det går att säga något konkret i dag om förberedelserna inför december.

Anf. 15 STAFFAN DANIELSSON (c):

Jag ska göra ett medskick och ställa en kort fråga.

Det är utmärkt att EU:s ledare lyfter fram och diskuterar energifrågorna vid mötet i Finland. Energifrågans stora betydelse som en väldigt stor framtidsfråga kan knappast överdrivas med bäring på säkerhet, trygghet, miljö, klimat och så vidare.

Jag gläder mig åt att statsministern betonade vikten av inte bara gasledningar och annat, som ändå är en övergående fas, utan även vikten av energieffektivisering och vikten av att öka produktionen av förnybar energi.

I detta sammanhang finns det i dag stora åkerarealer som är utnyttjade inom Europeiska unionen och stora åkerarealer som är dåligt utnyttjade i Ryssland. De gröna näringarnas möjlighet att rätt snabbt och kraftigt expandera energiproduktionen är mycket viktig. Och jag förstår av statsministerns uttalande att Sverige bevakar och driver denna fråga, vilket jag gläder mig åt.

Jag ska kortfattat säga något om den fruktansvärda situationen i Darfur i Sudan med krig, övergrepp och enorma lidanden för befolkningen som fortgår trots alla ansträngningar. Dagligen ser jag rapporter. Frågan kommer att tas upp vid toppmötet. Och statsministern tog också upp frågan om att det behövs ökade insatser från EU, från Sverige och från andra länder. Men kan statsministern något gå in på hur EU:s länder och Sverige i detta läge kan göra mer? Det är uppenbart att Afrikanska unionen och arabvärlden är märkvärdigt passiva. Det är därför ett stort ansvar för FN:s länder, för EU och för Sverige. Jag vore tacksam för ytterligare en kommentar om detta.

Anf. 16 KARIN GRANBOM (fp):

Jag vill också lyfta fram frågan om migration, särskilt när det gäller vad som händer runt Medelhavet och ute på havet. Situationen är ohållbar och tragisk. Bara i år har mer än 20 000 människor lämnat sina hemländer för att ta sig till Europa, och man beräknar att 2 000–3 000 har omkommit ute på havet.

Migrationsfrågorna är svåra, men de är nödvändiga att hantera, och de har två dimensioner, nämligen vad man ska göra på kort sikt och vad man ska göra på lång sikt.

I regeringsförklaringen sade statsministern att Sverige bör ta internationella initiativ som höjer ambitionen när det gäller fattigdomsbekämpningen, inte minst i Afrika.

Då blir min fråga: Gäller detta i någon mån även de i detta sammanhang aktuella områdena i Nord- och Västafrika?

Beträffande frågan om vad som gäller på kort sikt: Kan statsministern redan nu indikera några insatser för att hantera den akuta situationen i och kring Medelhavet?

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr ordförande! Jag tycker att Urban Ahlin på ett välformulerat sätt indikerar att det handlar om två saker. Det handlar om att markera en värdegrund, och med det menas tilltro till demokrati och rättsstat och respekt för mänskliga rättigheter, och att det är utifrån denna värdegrund som EU och Ryssland gemensamt ska mötas. Det handlar om att detta ska markeras i olika sammanhang också gärna utifrån den utgångspunkten att det blir en bättre del av världen för oss alla om vi bejakar stabila

demokratier och välfungerande institutioner i vårt gemensamma grannskap. Det finns all anledning att framföra detta till Putin.

Jag tycker också att det ska noteras, bland annat från det möte som jag läste från slutsatserna från, att utrikesminister Carl Bildt själv har tagit initiativ i fråga om Georgien och den mördade ryska journalisten för att ständigt visa vårt engagemang och vår oro i de delarna. Jag är övertygad om att detta kommer att komma upp under middagen.

Det som alla som följer rapporteringen dock kan notera är att det finns en oro för att det ska bli nyanser i beskrivningen av hur vi har uppfattat det, alternativt att väldigt många inte säger någonting, och att president Putin kan använda detta för att, som det heter, driva isär EU än en gång. Det var därför jag ville betona att ordförandeskapets uppfattning i direktkontakt med Matti Vanhanen är att han vill göra denna markering som en markering för ett samlat EU.

Låt oss sedan se hur en sådan här middagssamtal fortlöper. Det är klart att detta måste jag också kunna värdera där på plats. Det är min absoluta ambition att det ska vara både–och. Samtidigt är det viktigt – jag vill inte säga att Urban Ahlin tyckte något annat – att politiken inte tar sig in för mycket i energisammanhang, eftersom vi har sett att det får säkerhetspolitiska följder och skapar oro kring energitillförseln. Det är naturligtvis mycket viktigt.

Jag betonade att för den händelse frågan blir aktuell kommer vi naturligtvis att hävda att detta ska prövas i enlighet med svensk lagstiftning och att miljöhänsyn kommer att vara en mycket viktig aspekt, särskilt som vi också kommer att säga att vi inte har någon ambition att genomföra en stor svensk naturgasintroduktion. Även av det skälet är den här miljöprövningen så viktig för oss.

När det gäller migrationsfrågorna är det precis som Anna Kinberg Batra påpekade att diskussionen möjligen kommer här, men mer av slutsatser kommer kanske i så fall i december. Som ni möjligen noterade kommer initiativet från en grupp av länder där Spanien naturligtvis är närmast berört. De har varit nära det fasansfulla som har hänt, som också Karin Granbom nämnde. Det är klart att det berör oss alla när människor förolyckas på det här sättet under flykt från fattigdom i hopp om att komma till Europa och bättre förutsättningar.

Då först hette det att detta måste ses som ett helt gemensamt intresse. Även det kan man ju diskutera. Det är inte så att detta ännu är en gemensam politik, utan även här råder fortsatt att man har ansvar för sina respektive beslut och också för gränskontroll. Men vi markerar ändå att här finns en solidaritet och en vilja att hjälpa varandra. Flera länder markerar att det borde ha skett i större utsträckning. Sedan kan man dock notera att de i sin tur inte är helt överens om vad det ska innebära. Det finns en diskussion om vilka beslut Spanien har fattat för egen del och hur det möjligen har påverkat den situation som har uppstått och att Spanien måste ta ett ansvar för det.

Det som rimligen kommer att diskuteras är ju förstärkningen av den särskilda gränsskyddsmyndigheten Frontex. Det är väl det som möjligen kan få ett mer konkret innehåll fram till december, om man ska uttrycka det så. Som det nu känns tror jag inte att lunchsamtalet kommer att vara så konkret i den delen, utan det kommer att återkomma senare.

När det gäller Darfur och situationen i Sudan förutsätts premiärminister Blair även där inskräpa betydelsen av att någonting sker. Storbritannien har i annat sammanhang föreslagit att en internationell konferens ska avhållas under FN:s ledning. Det är flera steg som man ser framför sig. Här finns en vilja att EU ska bidra till att Afrikanska unionens närvarande, fredsbevarande styrka stannar och stärks så att den verkligen kan bidra på plats till att få en lugnare situation. Men det ska naturligtvis också sättas ett tryck på Khartum för att skapa ett förtroende för att medge en FN-insats så att man lämnar ett utrymme för det och att de styrande inte betraktar det som någon sorts försök att styra undan ledningen eller vilken oro man nu känner.

Sedan handlar det naturligtvis också om att påverka dessa rebellrörelser så att de också ansluter sig till de ansträngningar som nu görs och att ett humanitärt skydd kommer på plats. I alla dessa delar finns en ambition, en vilja, att ta de här stegen. Tony Blair kommer väl bara att markera att här borde mer göras. Men som påpekades blir detta förmodligen också bara en kortare del av lunchdiskussionen.

När det gäller bistandsprojekt i Afrika nämnde jag i den inledande texten just detta att också se bakomliggande skäl till grund för migration. Det är på det sättet vårt omfattande internationella bistånd ska medverka till att bygga en grund för utveckling och självständiga och bättre förutsättningar. Men jag har inte besked av den konkreta arten att jag kan gå in och diskutera specifika delar av eller enskilda länder i Afrika. Jag kan bara vidimera att det är synsättet, och det har naturligtvis den fortsatta påverkan som vi nu ser när det gäller migrationen från Afrika till Spanien.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Vi ska väl erinra om att många konkreta åtgärder sedan beslutas inom respektive råd. Det är inte toppmötets sak att fatta de konkreta besluten, utan det är de olika ministerråden som fattar den typen av beslut.

Anf. 19 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Liksom det finns risker med ett för snävt europeiskt perspektiv när det gäller innovationer så tycker jag att det också finns det när det gäller energifrågorna. Det är glädjande att EU pekar fram mot överenskommelser och samarbete med viktiga länder när det gäller energieffektivitet och introduktion av sådana tekniska lösningar i de länder som nu har en enorm växtkraft och där energiåtgången ökar dramatiskt. Det finns ju en risk med att Europa tittar snävt på sin egen energiförsörjning från det direkta närområdet när också insatser för att minska energiåtgången globalt kan medverka till att säkra den egna tillgången till rimliga priser. Jag vill bara sända med det globala perspektivet till diskussionen också i denna fråga.

Anf. 20 JACOB JOHNSON (v):

Jag fick inget tydligt svar på frågan om hur statsministern ser på eventuella EU-krav på Sverige när det gäller uranbrytning. Visserligen handlar det här mötet framför allt om de externa energirelationerna, men genom Euratomavtalet finns det ju en möjlighet för EU att kräva uranbrytning i Sverige. Jag har den förhoppningen att statsministern, i korri-

dorer eller på annat lämpligt sätt, kan framföra att Sverige inte stöder en sådan centralstyrd energipolitik som skulle kunna medge krav på Sverige när det gäller uranbrytning.

Anf. 21 ULF HOLM (mp):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för svaren, men jag tycker nog att det som fanns med i din regeringsförklaring om en aktiv röst i EU försöker du nu tona ned med argument som att man inte hinner så mycket. Det är lite oroväckande. En av de få synpunkter jag delar med Carl B Hamilton i EU-nämnden är att vi ska vara en aktiv röst och faktiskt framföra våra synpunkter. Det ger effekt på lång sikt. Ta inte illa upp nu Carl B Hamilton. Det var i all välmening.

När det gäller miljöfrågorna, klimatfrågorna och energifrågorna är det ett gyllene tillfälle att tala om vår position i detta, om det inte har framgått tidigare. Då är en fortsatt satsning på de förnybara energikällorna A och O. Det tror jag att vi kan vara ganska överens om, men det måste också betyda att vi i konkret handling måste tala om att vi inte är intresserade av en naturgasledning.

Samtidigt ska man tänka på vad som står i kommissionens dokument om energipolitiken. Där står det ju att Ryssland vill ha en fri handel för kärnenergimaterial. Det står nämnt att kärnkraften är en anledning för flera länder som vill lyfta upp de här frågorna. Det ligger inte i vårt intresse att lyfta upp att få en beslutskompetens på EU-nivå om till exempel kärnkraft, kärnenergimaterial och så vidare, utan det ska vara en nationell angelägenhet. Men i de frågor där det behövs ett samarbete, som de globala miljöhoten, måste vi kunna ha det, och därför finns Kyotoavtalet. Det tror jag är väldigt viktigt att lyfta fram.

När det gäller migrationspolitiken är jag lite orolig för att dessa snabba handlingar nu ska ge mer pengar till den här gränsskyddspolis. Effekten av det blir bara att taggtråden och muren runt EU byggs högre och folk blir alltmer desperata och försöker ta sig över muren. Det resultera kanske i ännu fler människoöden längre fram, och det är inte den utvecklingen vi vill ha. Vi bör ta en diskussion här i EU-nämnden och i riksdagen längre fram för att se om det finns andra vägar att gå för att få en bättre migrationspolitik.

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Först vill jag inskräpa det Sven Gunnar Persson säger om behovet av att alltid ha perspektivet kring energieffektiviteten bland annat i Ryssland. Den diskussionen förs också i USA och andra delar världen. Det bästa sättet att möta detta med att inte förbruka för mycket energi är att bli mer effektiv i användandet av energin. Sedan finns det mycket annat man därtill kan göra. Ju mer effektiv man blir, desto mer mån måste man också vara om att lägga press på att utveckla alternativ, förnybar energi. Där kan man kanske säga att Sverige har kommit längre, men i många länder förslösas vansinnigt mycket energi därför att distributionen är dålig och därför att hela hanteringen är underutvecklad. Här finns väldigt mycket att göra.

Som svar till Jacob Johnson vill jag säga att det inte är så, inte ens i korridorerna, att det kommer att pratas uranbrytning. EU kommer inte heller att kunna ställa den typen av anspråk på Sverige. Som jag sade

förblir detta en nationellt driven mix av hur vi väljer att uttolka dessa saker. Det har inte varit på agendan för någon att diskutera detta i termer av svensk uranbrytning.

För Ulf Holm vill jag bara inskräpa vad mötet handlar om och inte handlar om. Det handlar om EU:s externa relationer när det gäller energi. I det här fallet gäller det mycket tydligt relationerna med Ryssland. Jag tror att de interna diskussionerna är tänkta att komma i mars nästa vår. Då handlar det mer om dessa saker.

Inte för att polemisera men det är klart att vår beskrivning av att vara mer aktiv, att markera tillhörighet till kärnan av det europeiska samvetet inte handlar om att alltmer aktivt berätta om det vi tycker att EU inte ska göra eller att kritisera EU:s olika ambitioner. Vårt syfte är just att markera att vi tillhör kärnan i de delar där det finns en möjlighet till det. Vi vet alla att vi har ett folkomröstningsbeslut när det gäller euron som vi respekterar, men i övriga delar. Vi menar att bland annat att denna regering har ett majoritetsunderlag bestående av i grunden EU-positiva partier är ett stöd för detta.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Vi har utrymme för en tredje omgång frågor.

Anf. 24 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr ordförande! Jag vill ta upp en fråga som inte finns med på dagordningen men som ändå torde vara ett ämne för diskussion, inte minst i korridorerna. Det pågår just nu en tankepaus vad gäller EU:s framtid och det konstitutionella fördraget. Den tankepausen kännetecknas ju mest av paus och inte särskilt mycket av tankar.

Vad har statsministern själv för tankar om detta? Någonstans har jag uppfattat ett påstående där det hävdades att statsministern inte skulle vara beredd att godkänna det förslag till nytt konstitutionellt fördrag som finns. Kan möjligen statsministern bringa klarhet i det förflugna påståendet? Kan statsministern också ge en bild av vad han tror om möjligheten att flytta denna tankepaus från att bara vara paus till att också bli ett tänkande?

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Det är mer en reflexion jag vill göra kring dilemmat att tala klarspråk med Ryssland och hålla ihop EU i en gemensam position. Statsministern var inne på det, liksom även Urban Ahlin. Jag tror att det ändå är oerhört viktigt att kunna få EU att tala med en röst. Det kräver just förmågan att finna den fina linjen mellan att vara tydlig och att också få med sig alla. Ska Sverige göra solospel kommer andra att säga att då gör de solospel i annan riktning. Det är det som är den centrala frågan.

Jag tror att Sverige här har en viktig uppgift att tillsammans med just Finland och kanske med Danmark se till att vi får en gemensam EU-position så att vi inte, som statsministern inledde med att säga, får en situation där de stora länderna strävar efter att skaka hand med Putin, att man reser dit och skapar något slags bilaterala relationer. Det vore ett väldigt viktigt framsteg om man kunde nå dithän.

2006/07:3
19 oktober

Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (c):

Jag är rätt belåten, men en kort fråga har jag. EU behöver ju bli konkurrenskraftigare i världen enligt Lissabonstrategin. Frågan om att ta till vara innovationer är mycket viktig, och statsministern markerade ju att de olika förslagen som tas upp är angelägna och berörde även den purfärska frågan om hur det europeiska tekniska institutet ska se ut.

Det finns tankar om sex olika kunskaps- och innovationsgemenskaper på olika områden av stor ekonomisk och social betydelse för EU. Det handlar om ett slags partnerskap mellan universitet, forskningsorganisationer och företag med en föreslagen budget på nära 25 miljarder kronor för åren 2008–2013.

Har statsministern hunnit tänka till lite när det gäller just den konkreta utformningen, som jag är medveten om ska processas vidare genom beslut i ministerråd och så vidare. Finns det möjligen någon kommentar där?

Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Först vill jag säga till Kenneth G Forslund att det sannerligen inte enbart är någon tankepaus som pågår. Jag har haft bilaterala diskussioner kring det konstitutionella fördraget både med Finlands statsminister och även i går i möte med Anders Fogh Rasmussen i Köpenhamn. Detta är någonting som många nu försöker förhålla sig till. Vad ska göras i denna tankepaus? Hur ska fördraget nu föras vidare? I Finland, kan man notera, är avsikten att den finska riksdagen i december ska ratificera detta fördrag som har förkastats i folkomröstning i två länder.

Vi har i mycket bred majoritet vidgått att det finns ett stöd för det konstitutionella fördraget här i Sverige men efter konstaterandet att det blev nej i två länder lagt den processen på is. Det tycker jag är rätt att göra i ett läge där vi fortsatt inte vet huruvida det verkligen kommer att vara detta fördrag oavkortat som man kommer att försöka få igenom eller om det blir i någon annan formel.

Det är ganska klart att det här finns väldigt många uppfattningar. Mångas blickar vänds nu, som ni alla säkert känner till, mot Tyskland och det inkommande tyska ordförandeskapet med Angela Merkel. Det är väl tänkt att hon i juni ska skriva en rapport som belyser frågan och förmodligen också skapar ett underlag för en fortsatt hantering. Detta kan vi säkert också få möjlighet att återkomma till och diskutera kring i Sverige. Men jag tror inte att det kommer att komma upp nu i annan form än möjligen i diskussionen om vad vi diskuterar vid sidan om.

När det gäller Staffan Danielssons fråga kan jag säga att detta är den beskrivning som kommissionens ordförande Barosso själv ger av läget innan vi på väg in för landning har haft ytterligare diskussioner. Det har väsentligt gått ned i format och i omfattning. Jag tror att den siffra som nämndes när jag kontrollerade med Sven-Olof Petersson var 300 miljoner, det vill säga väsentligt mindre.

Jag markerade också i min inledande text den fortsatta diskussionen kring själva finansieringen och att det finns anledning att fortsatt ha frågetecken kring inte minst idén att extern finansiering ska tillkomma.

Anf. 28 CARL B HAMILTON (fp):

Herr ordförande! Jag tänkte fortsätta lite på det spår som Urban Ahlin och statsministern var inne på. Det är den större frågan om hur vi ska integrera Ryssland så att Ryssland blir mer likt oss själva. Det är kanske en tankemässigt något imperialistisk hållning, men det är ändå den som vi har, att vi ska civilisera Ryssland.

Då skulle jag vilja varna lite för det som Urban Ahlin sade. Jag tror faktiskt att man integrerar ekonomiskt, naturligtvis genom att man handlar med varandra, men också genom att man inför gemensamma regler. Ryssland är fortfarande inte medlem av WTO. Kan vi få Ryssland att acceptera EU:s konkurrenspolitik i ett nytt partnerskapsavtal inför vi den vägen mer av rättsstat och mindre av nepotism i det ryska rättssystemet. På det sättet blir Ryssland i den dimensionen mer likt oss själva.

Men om jag förstod Urban Ahlin rätt, och det är många som tycker så, ska man så fort det blir problem i Ryssland, med mänskliga rättigheter eller externa relationer med länderna i Kaukasus, på något sätt slå till bromsarna på de andra ansträngningarna, med WTO-medlemskap, partnerskapsavtal och samma konkurrenslagstiftning. Det tror jag alltså är olyckligt. Alla fattar att om Ryssland verkligen gör stora övergrepp kommer liksom Rysslands samarbete med andra länder att skadas av detta. Men jag tror inte att man ska använda den ekonomiska integrationen som en temperaturmätare på den allmänna relationen, utan man ska ha ett mer långsiktigt perspektiv där.

Men det skulle vara intressant att höra om statsministern har några reflexioner om just den här synen på hur man ska hantera ett sådant stort land som Ryssland för att det ska bli mer som vi själva är. Det är alltså ingen lätt fråga.

Anf. 29 JACOB JOHNSON (v):

Jag passar i huvudsak men har en reflexion. Jag håller lite med min partner på motsidan, Hamilton, när det gäller den långsiktiga inriktningen på relationen med Ryssland. Det är en långsiktig fråga där vi också måste vara öppna för en dialog. Vi kan inte bara ha en monolog från Europas sida.

Anf. 30 ULF HOLM (mp):

Herr ordförande! Jag tror att statsministern missuppfattade mig litet. Jag sade inte att du skulle säga nej i en och en halv minut utan tvärtom lyfta fram det du själv förde fram i inledningen, klimatfrågorna, och koppla det till energipolitiken, men också ge exempel på vad som då krävs i aktiv handling. Där är stödet för förnybara energikällor en viktig del. Då är också konsekvensen att vi inte ska bygga naturgasledningar för framtiden. Det är liksom det viktiga. Det är ju många som ser klimatpolitiken som ett hot och inte som en möjlighet för framtiden. Där tror jag att det krävs ett långsiktigt arbete, såväl här i Sverige som internationellt. Där har vi mycket mer att göra.

Sedan vill jag fortfarande ha några kommentarer kring migrationspolitiken, problematiken med att EU upplevs ha ännu högre murar och taggtrådar. Hur kan det undvikas?

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag tycker att Urban Ahlin, som dessutom var lite apostroferad, skulle kunna få chansen att vara med i den här frågeomgången, som möjligtvis blir den sista.

Anf. 32 URBAN AHLIN (s):

Tack, herr ordförande, för givmildheten! Det är jättegeneröst.

Jag skulle nog vilja säga att jag uppfattade statsministern som att han förstod resonemanget om hur viktigt det är att vi bygger en gemensam värdegrund. Det är klart att det är på det sättet vi ska integrera Ryssland med europeiska strukturer. Vi ska ägna oss åt handel och vi ska underlätta handel mellan EU och Ryssland. Men självfallet är det en försvårande omständighet om rättsvårdande institutioner på den ryska sidan inte är helt oberoende eller fristående från politiska hänsyn.

Det är väl det vi ser här, att utvecklingen inte går riktigt i den riktning vi vill i Ryssland. Det är det som är min poäng och jag uppfattar att det också är statsministerns. Signalen måste ges till Putin och det ryska etablissemanget att vill man ha ökad handel måste man också ha rättsvårdande funktioner som fungerar på hemmaplan. Det är det som är min kritik. Man måste våga säga både–och, att det öppnar för en ökad handel. Tyvärr är det många andra länder i Europa som struntar i den delen och bara diskuterar business, köp och sälj. Jag uppfattade att statsministern i alla fall förstod att den politiken är riktig att följa.

Göran Lennmarker försökte göra en sammanfattning av hur vi ska lösa det här dilemmat, för det är klart att det är ett stort problem att få Ryssland att närma sig europeiska strukturer. Du säger att Sverige inte kan sticka ut här för det skulle skada processen.

Självklart måste vi hitta en gemensam standpunkt. Det efterlyser hela Europa. En del stora länder prioriterar, precis som du säger, en bilateral relation med president Putin. Men är det inte så i det här läget, vid just detta toppmöte i alla fall, att Sverige har en ganska unik position av det skälet att vi inte har ett beroende av rysk energi för vår energiförsörjning i Sverige. Det skulle väl underlätta för en del andra länder om Sverige ändå, just som den borgerliga alliansen har sagt i valrörelsen, med en starkare röst talade för demokrati och mänskliga rättigheter. Det skulle kunna underlätta för en del andra, stora länder så att de åtminstone slapp ta upp frågan om Anna Politkovskaja eller steg bakåt när det gäller demokratin och mänskliga rättigheter.

Jag är helt med på, och det har väl varit svensk politik länge, att vi ska sträva efter en Rysslandspolitik. Det är bra för Ryssland och det är bra för EU. Men ibland måste det vara en bördefördelning. Det kanske är så att just vid det här toppmötet har vår statsminister unika förutsättningar att faktiskt vara tydligare än många andra europeiska ledare just med de frågorna. Det tycker jag är värt att beakta.

Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

När det gäller traditionen i förhållande till Ryssland kan jag bara instämma i det som sägs om behoven. Vi har ju ägnat många år i vår historia åt att fundera just på hur man ska lägga en grund för en bra relation till Ryssland. Nu finns hopp om att vi med en gemensam värdegrund som utgångspunkt, även om jag förstår det Carl B Hamilton säger, uppnår just

det vi förutsätter, att de anpassar sig till väldigt mycket av de värderingar vi har. Det är ibland en kritik vi också får.

Jag minns den diskussionen när det gällde också de tre baltiska staterna. Det hette att man skulle anpassa sig till EU:s krav på hur man skulle kunna passa in i EU-systemet. Det var mer eller mindre som att gå in och tala om hur man bygger ett rättsväsende för ett land som inte hade en sådan tradition. Det var mycket brutalt, kan jag säga. Jag var själv där på besök och såg hur man på det sättet försökte att väldigt snabbt, på mycket kort tid, anpassa sig till det vi ibland kallar västerländskt tänkande kring bland annat detta med en rättsstat och hur rättsväsendet ska fungera.

Men det är helt grundläggande för att få handel att fungera, precis som Urban Ahlin påpekar, att avtal respekteras, att marknadsekonomi får en möjlighet att få ett utrymme. I den delen är det därför väldigt viktigt, när det också finns ett kommersiellt intresse från rysk sida att säkra att man får sälja sin myckna gas och olja, att vi också svarar med att säga: Men då ska det ske utifrån denna gemensamma värdegrund. Då får ni inse att det gäller att man levererar enligt avtal och att man sköter sig på det sätt som vi andra handlar med varandra. Det finns en öppning, tror jag, eftersom det därmed också blir ett ryskt intresse att nå en samsyn kring detta.

Detta blir nu ett middagssamtal, men det är tänkt att gå vidare. Det ska vara ett särskilt toppmöte i november just mellan EU och Ryssland för att föra vidare till ett avtal efter det avtal som nu löper ut, just för att kunna grunda en bra relation mellan Ryssland och Europeiska unionen. Frågan lär inte försvinna bara med det heller.

När det sedan gäller migrationsfrågan – ansträngningar, Frontex och detta som sker nere kring Kanarieöarna – kan jag konstatera att det nu görs stora insatser för att försöka rädda liv. Jag tror inte att det uppfattas som att det är murar, utan det handlar snarare om att finnas till hjälp och stöd för människor som riskerar att förolyckas under de här båtfärderna. När man nu ropar på europeisk solidaritet är det snarare fråga om att finnas till stöd med olika transportmedel, så att det här inte ska fortsätta, med undermåliga farkoster. Man måste alltid se det akuta behovet. Det var en kritik som fanns, att trots prat om solidaritet var det väldigt få länder som kom till Spaniens assistans.

När det gäller vad jag mer sade, om den längre sikten, är det bara att konstatera att det fortsatt förblir mycket nationell politik, men man kommer säkert att ha diskussioner som gäller om det behövs större resurser för Frontex eller för någonting annat. Men där är vi inte ännu. Som sagt, kommer det inte heller att diskuteras mer än översiktligt på det här mötet.

Till detta med middagen vill jag bara säga, så att det inte missförstås, att jag inte har någon som helst anledning att åka dit med inställningen att jag ingenting ska säga till Putin. Det är inte det jag försöker säga. Jag försöker bara säga att man ska akta sig för att säga det goda och därmed helt plötsligt upptäcka att man blev del av ett spel där det inte blev bra, alltså där det helt plötsligt blev en grund för att använda mot mig och andra. På det sättet förstår jag också dramaturgin bakom att man från rysk sida kanske inser att vissa synpunkter framförs. Vi har också det tydliga uttalandet i Gaerc som har formulerats. Men de är inte heller sena

2006/07:3

19 oktober

att vrida tillbaka och peka på där det finns splittring eller möjligen ge sig in i diskussioner om läget i Baltikum. Man kan tänka sig många svar man kan få om man blir väldigt tydlig.

Där har jag, precis som Göran Lennmarker indikerade, just den ingången att jag ska lyssna på vad den finske ordföranden säger – det vet jag inte ännu – och så får vi försöka ta det utifrån det.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Jag tror därmed att vi kan anse att informationen och samrådet är avklarade.

Jag är lite tveksam om jag ska sammanfatta. Statsministern var ibland på gränsen till att ge någonting som kunde liknas vid en position, så jag skulle ändå vilja säga att det finns ett stöd för statsministern i de delar som det här nu faktiskt ska handla om. Det var ju många andra saker som det informella toppmötet över huvud taget inte kommer att handla om. Men det finns ett stöd i de delar som just det här ska handla om, och det är de tre områden som statsministern pekade ut.

Därmed har EU-nämnden klarat av sin första, viktigaste och enda punkt, nämligen samrådet med statsministern. Vi önskar honom lycka till i hans första informella toppmöte i EU-sammanhang. Tack så mycket.

1 § Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	1
Anf. 3 SONIA KARLSSON (s)	6
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 5 STAFFAN DANIELSSON (c).....	6
Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	7
Anf. 7 CARL B HAMILTON (fp)	8
Anf. 8 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	8
Anf. 9 JACOB JOHNSON (v)	9
Anf. 10 ULF HOLM (mp).....	9
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	10
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 13 URBAN AHLIN (s)	11
Anf. 14 ANNA KINBERG BATRA (m)	12
Anf. 15 STAFFAN DANIELSSON (c).....	12
Anf. 16 KARIN GRANBOM (fp).....	13
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	13
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 19 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	15
Anf. 20 JACOB JOHNSON (v)	15
Anf. 21 ULF HOLM (mp).....	16
Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	16
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 24 KENNETH G FORSLUND (s).....	17
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (c).....	17
Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	18
Anf. 28 CARL B HAMILTON (fp)	18
Anf. 29 JACOB JOHNSON (v)	19
Anf. 30 ULF HOLM (mp).....	19
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 32 URBAN AHLIN (s)	20
Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	20
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	22